

SCI-CONF.COM.UA

EURASIAN SCIENTIFIC DISCUSSIONS

**PROCEEDINGS OF X INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
OCTOBER 23-25, 2022**

**BARCELONA
2022**

UDC 001.1

The 10th International scientific and practical conference “Eurasian scientific discussions” (October 23-25, 2022) Barca Academy Publishing, Barcelona, Spain. 2022. 474 p.

ISBN 978-84-15927-32-7

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Eurasian scientific discussions. Proceedings of the 10th International scientific and practical conference. Barca Academy Publishing. Barcelona, Spain. 2022. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/x-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-eurasian-scientific-discussions-23-25-10-2022-barselona-ispaniya-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: barca@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2022 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2022 Barca Academy Publishing ®

©2022 Authors of the articles

PHYSICAL AND MATHEMATICAL SCIENCES

35. *Proskurnia O. I., Malysheva O. G., Martyniuk M. M., Kozub P. A.* 172
COMPLEX OF BASIC ALGORITHMS OF MODERN
MATHEMATICAL STATISTICS SUITABLE FOR STUDYING IN THE
PROBABILITY THEORY SECTION OF A SCHOOL MATHEMATICS
COURSE BASED ON A LOGICAL-INTUITIVE APPROACH
36. *Акперли Рейхан* 178
РЕШЕНИЯ ЭВОЛЮЦИОННОГО УРАВНЕНИЯ С
НЕЛИНЕЙНОСТЬЮ КОРТЕВЕГА-ДЕ ФРИЗА И ЧИСЛЕННЫМ
МЕТОДОМ
37. *Зубак Д. В., Фетько О. В.* 181
ГРАФІЧНИЙ РЕДАКТОР CORELDRAW

PEDAGOGICAL SCIENCES

38. *Pshenychna I.* 183
MECHANISMS OF THE PROCESS OF FORMATION AND
DEVELOPMENT OF INDEPENDENT EDUCATIONAL ACTIVITY OF
STUDENTS OF HUMANITARIAN SPECIALTIES
39. *Турютсыя О., Попович І.* 189
FEATURES OF THE INITIAL STAGE OF LEARNING A SECOND
FOREIGN LANGUAGE BY UNIVERSITY STUDENTS
40. *Брюховецька І. В., Кравчук О. В.* 193
ВИКОРИСТАННЯ СЕРКІТ-ТРЕНІНГУ ПРИ ВИВЧЕННІ
НАЙВАЖЛИВІШИХ КЛАСІВ НЕОРГАНІЧНИХ СПОЛУК В КУРСІ
ХІМІЇ БАЗОВОЇ ШКОЛИ
41. *Забара М. В., Федорченко Н. Д.* 200
ОРГАНІЗАЦІЯ ЛОГОПЕДИЧНОЇ РОБОТИ В УМОВАХ
ОЧНО-ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ЗДО У ПЕРІОД
ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ
42. *Загородня А. А.* 207
АНТРОПОЦЕНТРИЧНІ ІДЕЇ І ГУМАНІСТИЧНИЙ ПІДХІД У
ТВОРАХ М. КОЦЮБИНСЬКОГО
43. *Опалюк Т. Л.* 210
ТЕОРЕТИЧНА СКЛАДОВА ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
МАГІСТРІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
44. *Самойлова І. В., Петіна Н. Ю.* 217
ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ ДІТЕЙ З
ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ
ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ
45. *Сізов В. В., Славська Я. А., Бондаренко О. А.* 222
ПРАВОСЛАВНИЙ СВІТОГЛЯД ЯК ДЕТЕРМІНАНТ
СЛОВ'ЯНСЬКОГО КУЛЬТУРНОГО АРХЕТИПУ І ЙОГО
ТРАНСФОРМАЦІЇ У ПЕДАГОГІЧНИХ ФОРМАХ
46. *Ульянова В. С., Горлачова Н. І., Пашелюзна К. А.* 230
МОДЕРНІЗАЦІЯ КИТАЙСЬКОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

УДК 376.1 – 53.264.001: [37.016:161.2]

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

Самойлова Ірина Володимирівна

к. п. н, доцент,

Петіна Наталія Юріївна

студентка групи 21СОЗ

КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

м. Харків, Україна

Анотація: у статті здійснено теоретичний аналіз досліджень з проблеми організації освітнього процесу в умовах інклюзивного навчання. Проаналізовано психолого-педагогічні дослідження з питання розвитку комунікативних умінь школярів. Відмічено, що проблему розвитку комунікативних умінь у молодших школярів в умовах інклюзивної освіти вивчено недостатньо. Саме формування комунікативних умінь у майбутньому забезпечує соціалізацію дитини з особливими освітніми потребами.

Ключові слова: молодший школяр, комунікативні вміння, інклюзивне навчання, інклюзивний клас, учень з особливими освітніми потребами.

Проблема організації освітнього процесу в умовах інклюзивного навчання розглядається багатьма психологами, педагогами й іншими спеціалістами. Дослідники відмічають, що навчання може бути інклюзивним тоді, коли дитина включена в культуру навчального закладу. Ця культура передбачає культуру навчання (оволодіння знаннями); культуру поведінки (засвоєння соціальних ролей) і культуру спілкування (комунікативні можливості).

На нашу думку, на особливу увагу заслуговують питання, які пов'язані з розвитком комунікативних умінь. Педагогу, що працює в інклюзивному класі, необхідно вибудовувати правильну комунікацію, включаючи дітей з

особливими освітніми потребами (далі – ООП) в спілкування зі звичайними дітьми шляхом розвитку комунікативних умінь. Учені І. Дмитрієва, Л. Прядко, Т. Сак, Н. Софій, О. Федоренко й інші аналізували особливості організації інклюзивного навчання.

Проблема розвитку комунікативних умінь розглядалася в працях О. Бодалева, Л. Виготського, І. Зимньої, М. Лісіної та інших. Науковцями виявлено сутність комунікативних умінь, запропоновані способи їх формування. Однак вони не зачіпають проблеми формування комунікативних умінь в умовах інклюзивного навчання.

У науковій літературі інклюзія аналізується як процес підходу до різних потреб усіх учнів, збільшення участі в освітньому процесі учнів з ООП. Уже доведено, що інклюзивні школи – це ефективний засіб, який гарантує взаємоповагу, комунікацію, розуміння між дітьми з особливими потребами та їхніми однолітками. У наукових публікаціях, присвячених проблемі інклюзивного навчання, звертається увага на те, що в умовах інклюзивного навчання дитині з ООП треба адаптуватися серед інших учнів, тому педагогу необхідно звернути увагу на такі аспекти: створення сприятливого клімату між учнями класу, забезпечення комунікації між усіма школярами, контакт учителя з батьками учня з ООП, а також контакт між батьками учнів.

На думку О. Василенко, педагоги зобов'язані допомагати дітям розвивати взаємини співпраці, розуміючи, що тільки спільна робота й безпосереднє співробітництво можуть сформувати в дітей позитивні взаємини з однокласниками з обмеженими можливостями. Учителю необхідно впроваджувати в заняття чітко структуровані елементи, спрямовані на розвиток у дітей навичок успішної взаємодії один із одним. Найбільш ефективно комунікативні навички, з її точки зору, розвивають завдання й ігри, які виконуються групами дітей, у кожному з яких обов'язково входять і діти з обмеженими можливостями [2].

Варто зазначити, що в дослідженнях вчені підкреслюють роль мовленнєвих навичок у структурі комунікативних умінь. Так, на думку

О. Леонтєва, для повноцінного спілкування необхідне використання мовленнєвих навичок. Саме мовленнєва навичка дає змогу самостійно висловлювати свої думки, наміри, переживання.

Діти незалежно від їхніх фізичних, психічних, інтелектуальних та інших особливостей включені у загальну систему освіти. Вони відвідують загальноосвітні школи за місцем проживання разом зі своїми однолітками без інвалідності, враховуються їх особливі освітні потреби. Крім того, їм надається спеціальна підтримка. В основу інклюзивної освіти покладена ідеологія, яка виключає будь-яку дискримінацію дітей – забезпечується рівне ставлення до всіх людей, але створюються особливі умови для дітей з особливими освітніми потребами. Через повагу і прийняття індивідуальності кожного з них відбувається формування особистості. Водночас діти перебувають у колективі, вчать взаємодіяти один з одним, вибудовувати відносини, спільно з учителем творчо вирішувати освітні проблеми [5].

Отже, мовленнєва навичка забезпечує правильну побудову й реалізацію висловлювання. Комунікативні вміння складаються з декількох показників, які й забезпечують рівень розвитку комунікативних умінь.

По-перше, це комунікативні якості, до яких відносяться вміння вступити в контакт, звернутися до співрозмовника; вміння вислухати співрозмовника; вміння зрозуміти й прийняти іншу думку, відмінну від власної; вміння орієнтуватися в ситуації спілкування; вміння відбирати матеріал та оформляти його в мові.

По-друге, це комунікативні дії, які передбачають інтонаційне, емоційне, виразне оформлення мовних висловлювань; вміння відчувати настрій свого співрозмовника.

По-третє, це мовленнєві навички, які пов'язані з наявністю достатнього словникового запасу; засвоєнням основних лексичних знаків мови; засвоєнням основних граматичних засобів; сформованістю навичок вимови звуків, складів. При цьому варто зазначити, що розвиток комунікативних умінь у будь-якій діяльності має йти за чотирма взаємопов'язаними напрямками: спілкування

вчителя й учня; спілкування з іншим учнем, спілкування в малих групах, спілкування з учнями класу.

Аналіз досліджень дає змогу стверджувати, що спілкування є вирішальним фактором загального розвитку особистості молодшого школяра. Дослідження виявляють, що спілкування може сприяти так само й виправленню конфліктів і труднощів, які можуть виникнути в дітей молодшого шкільного віку при неправильному вихованні. Більшість авторів вважає, що взаємодія між дітьми необхідна не тільки для розвитку дитини в цілому, а й для формування її особистості зокрема.

Робота з формування комунікативних умінь повинна бути повсякденною й органічно містити всі види діяльності: навчання, гру, працю. Л. Туріщева та О. Малихіна як головну умову соціалізації дитини з ООП в майбутньому розглядають саме гру [6]. Саме під час ігрової діяльності за допомогою різних ігор створюються умови для розвитку комунікативних якостей дитини, формування комунікативних дій і корекції мовленнєвих навичок.

З метою забезпечення оптимального розвитку й успішної інтеграції у соціум дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання нами була розроблена програма психолого-педагогічного супроводу.

Отже, можемо підсумувати, що для учнів з ООП характерний низький рівень оволодіння комунікативними засобами та способами взаємодії. Їм складно узгоджувати дії з виконання спільних завдань, організовувати взаємоконтроль, взаємодопомогу. Недостатньо сформована мовна ініціативність, уміння аргументувати свою позицію, переконувати, вести дискусію. Учні з ООП не завжди володіють набором варіантів комунікативно-мовних стратегій спілкування, навиком передачі інформації; демонструють невміння слухати, підтримувати бесіду. Школярі цієї групи відчують значні труднощі вибору адекватних мовних засобів. Саме в процесі ігрової діяльності більше спілкувалися з дитиною з особливими освітніми потребами, були більш толерантними. Тому можна стверджувати, що ігрова діяльність, яка спрямована на розвиток комунікативних умінь, сприяє розвитку комунікативних якостей,

комунікативних дій і мовленнєвих навичок, із яких складаються комунікативні уміння, як у звичайних учнів, так і в учня з особливими освітніми потребами.

При систематичному використанні корекційних занять, зміст яких спрямовано на організацію ігрової діяльності, де дитина з ООП поступово б влилася в колектив з урахуванням своїх особистісних ресурсів. На заняттях необхідно проводити роботу за трьома напрямками: розвиток комунікативних якостей, розвиток комунікативних дій і розвиток здібностей до діалогу і співпраці з дитиною з особливими освітніми потребами.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Акішина С. В. Інклюзивні класи. Умови, можливості, перспективи. Початкове навчання та виховання. 2013. № 27. С. 22–23.
2. Василенко О. М. Соціально-педагогічні умови адаптації молодших школярів з особливими потребами до навчання в загальноосвітній школі : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Луганськ, 2010. 20 с.
3. Гаяш О. В. Поради вчителям щодо навчання дітей з особливими освітніми потребами у класі з інклюзивним. Ужгород: Інформаційно-видавничий центр ЗІППО, 2014. 108 с
4. Тарасенко Н. В. Соціально-педагогічний підхід до формування дитячого колективу в умовах інклюзивного закладу. Дитина з особливими потребами. 2016. № 5. С. 12–15.
5. Тараскіна Л. В. Соціалізація дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітньому просторі в умовах упровадження інклюзивної моделі навчання. Дитина з особливими потребами. 2016. № 5. С. 8–11.
6. Туріщева Л. В., Малихіна О. Є. Використання настільних ігор як умова соціалізації дітей з особливими освітніми потребами. Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: Теорія і практика : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції. Харків, 2019. С. 274–277.